

Besluit van – datum -, houdende wijziging van het Besluit bewaren en vernietigen niet-gevoegde stukken (Besluit nummerherkenning)

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van Onze Minister van Justitie van2010, nr...;

Gelet op artikel 126aa, tweede lid, van het Wetboek van Strafvordering;

De Raad van State gehoord (advies van2010, nr. ...);

Gezien het nader rapport van Onze Minister van2010, nr. ...;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Artikel I

Het Besluit bewaren en vernietigen niet-gevoegde stukken wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 1 wordt als volgt gewijzigd:

Er worden twee onderdelen toegevoegd die luiden als volgt:

d. de orde: de Nederlandse orde van advocaten, bedoeld in artikel 17, eerste lid, van de Advocatenwet, die voor de toepassing van artikel 4a van dit besluit optreedt namens de advocaat als geheimhouder;

e. nummer: het nummer van een telefoon of faxapparaat dat een advocaat gebruikt ten behoeve van de dienstverlening als advocaat.

f. nummerherkenning: het geautomatiseerd vergelijken van een nummer, waarmee verbinding wordt gelegd door een nummer dat is betrokken bij de toepassing van de artikelen 126m, 126t of 126zg van het Wetboek van Strafvordering, met een nummer dat door de orde is aangemeld, ten behoeve van de vaststelling of die nummers overeenkomen.

B

Na artikel 4 wordt een artikel 4a ingevoegd, dat luidt:

Artikel 4a

1. In afwijking van artikel 4 wordt, indien bij de uitoefening van de bevoegdheid tot het opnemen van telecommunicatie, bedoeld in de artikelen 126m, 126t en 126zg van het Wetboek van Strafvordering, een nummer wordt herkend dat door de orde ~~in overeenstemming met het tweede lid~~ is aangemeld, het opnemen van de communicatie onmiddellijk beëindigd en worden uitsluitend de gegevens, bedoeld in artikel 126n, eerste lid, van het Wetboek van Strafvordering verwerkt. Indien communicatie is opgenomen voordat het nummer is herkend, wordt die communicatie onmiddellijk langs geautomatiseerde weg gewist.

2. ~~De orde meldt de in de bij dit besluit behorende bijlage aangewezen nummers langs geautomatiseerde weg aan bij de in de bijlage aangewezen eenheid van het Korps landelijke politiediensten~~ draagt er zorg voor dat de door de Orde aangemelde nummers uitsluitend worden gebruikt, ten behoeve van nummerherkenning.

3. De korpsbeheerder van het Korps landelijke politiediensten draagt ervoor zorg dat gegevens worden vastgelegd over de raadpleging en het wissen van de door de orde ten behoeve van nummerherkenning aangemelde nummers. De vastgelegde gegevens worden gedurende drie jaar bewaard.

C

Artikel 5 wordt gewijzigd als volgt:

Artikel 5

3. Met het wissen van de gegevens, bedoeld in artikel 4, derde lid, staat gelijk het op zodanige wijze bewerken van de gegevens dat deze niet meer kenbaar zijn.

Artikel II (citeertitel)

Dit besluit wordt aangehaald als: Besluit nummerherkenning.

Artikel III (inwerkingtreding)

Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin het wordt geplaatst.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, - datum -

De Minister van Justitie,

Bijlage behorende bij artikel 4a van het Besluit bewaren en vernietigen niet-gevoegde stukken

1. In deze bijlage wordt verstaan onder:

a. advocaat: de natuurlijke persoon die als advocaat is ingeschreven bij de rechtbank van het arrondissement, bedoeld in artikel 1, eerste lid, van de Advocatenwet, alsmede de advocaat bedoeld in artikel 16h, van de Advocatenwet;

b. zakelijk gebruik: de dienstverlening als advocaat.

2. In deze bijlage worden als nummer, bedoeld in artikel 4a, eerste lid, van het besluit, aangewezen de volgende nummers:

A. Een advocaat kan de volgende nummers opgeven:

- a. het doorkiesnummer van zijn vaste telefoon;
- b. het nummer van zijn mobiele telefoon;
- c. het doorkiesnummer van het faxapparaat, dat alleen door de advocaat, andere geheimhouders of personen met een van hem afgeleid verschoningsrecht wordt gebruikt;
- d. het doorkiesnummer van de secretaresse van de advocaat die een van hem afgeleid verschoningsrecht heeft;
- e. het nummer van een vaste (afzonderlijke) telefoonaansluiting in het woonhuis van de advocaat, voorzover deze aansluiting alleen voor zakelijk gebruik is bestemd en wordt gebruikt, en de advocaat een andere (vaste) aansluiting heeft die voor privégebruik is bestemd en wordt gebruikt.

B. Een advocaat, niet zijnde een advocaat werkzaam op een kantoor met niet-geheimhouders of een advocaat in dienstbetrekking, kan aanvullend de volgende nummers opgeven:

- a. het (vaste) algemene nummer(s) van zijn kantoor;
- b. het algemene faxnummer van zijn kantoor;
- c. het doorkiesnummer van personen met een van hem afgeleid verschoningsrecht, te weten: paralegals, studentstagiaires en medewerkers van de financiële administratie.;

C. Een advocaat werkzaam op een kantoor met niet-geheimhouders, niet zijnde een advocaat in dienstbetrekking, kan aanvullend de volgende nummers opgeven:

- a. het doorkiesnummer van personen met een van hem afgeleid verschoningsrecht, te weten paralegals en studentstagiaires;
- b. indien in de telefooncentrale scheiding tussen geheimhouders en niet-geheimhouders op het niveau van bundelnummers is gerealiseerd, het (IDSN)bundelnummer waar uitsluitend geheimhouders en personen met een afgeleid verschoningsrecht van gebruik maken.

3. In deze bijlage wordt als de eenheid, bedoeld in artikel 4a, tweede lid, van het besluit aangewezen de unit landelijke interceptie van het Korps landelijke politiediensten.

NOTA VAN TOELICHTING

Algemeen

Deze wijziging van het Besluit bewaren en vernietigen niet-gevoegde stukken strekt ertoe het besluit aan te vullen met een regeling voor het vernietigen van mededelingen van geheimhouders bij de toepassing van de bevoegdheid tot het opnemen van communicatie. De aanpassing betreft het opnemen van communicatie die door middel van een telefoon of een faxapparaat plaatsvindt, en waar een advocaat als geheimhouder bij betrokken is. De regeling houdt in dat indien de advocaat gebruik maakt van een nummer dat overeenkomstig de regeling is aangemeld, dit nummer door middel van een geautomatiseerd systeem wordt herkend, waarna het opnemen van de communicatie onmiddellijk wordt beëindigd en mogelijk opgenomen communicatie wordt gewist. Met dit besluit wordt toepassing van dit systeem van nummerherkenning mogelijk.

1. Inleiding

1.1. De huidige regeling

Met de Wet bijzondere opsporingsbevoegdheden, die op 1 februari 2000 in werking is getreden, is artikel 126aa in het Wetboek van Strafvordering opgenomen. Dit artikel verplicht de officier van justitie om de processen-verbaal en andere voorwerpen, waaraan gegevens kunnen worden ontleend die zijn verkregen door de uitoefening van een bijzondere opsporingsbevoegdheid, bij de processtukken te voegen. In dit artikel is tevens bepaald dat voor zover processen-verbaal of andere voorwerpen mededelingen behelzen gedaan door of aan een persoon die zich op grond van artikel 218 van het Wetboek van Strafvordering kan verschonen, deze processen-verbaal en andere voorwerpen worden vernietigd (artikel 126aa, tweede lid, Sv). De ratio van deze beperking is dat het verschoningsrecht anders illusoir zou worden¹.

In artikel 218 van het Wetboek van Strafvordering is het verschoningsrecht vastgelegd. Dit recht beoogt het zwaarwegende belang te beschermen dat een ieder de mogelijkheid heeft om zich vrijelijk en zonder vrees van openbaarmaking van het besprokene om bijstand en advies tot de professioneel verschoningsgerechtigden te kunnen wenden². Aan advocaten komt in ieder geval het verschoningsrecht toe, voorzover het informatie betreft die de advocaat in diens hoedanigheid van advocaat ter kennis is gekomen.

In het Besluit bewaren en vernietigen niet-gevoegde stukken is uitwerking gegeven aan de regeling van artikel 126aa van het Wetboek van Strafvordering. De opsporingsambtenaar die door de uitoefening van een van de bijzondere opsporingsbevoegdheden, genoemd in de Titels IVa tot en met Va van het Wetboek van Strafvordering, kennisneemt van mededelingen waarvan hij weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat deze zijn gedaan door of aan een geheimhouder, stelt hiervan de officier van justitie onverwijld in kennis. Als de officier van justitie vaststelt dat de mededelingen onder het verschoningsrecht vallen, dan beveelt hij terstond de vernietiging van de processen-verbaal en andere voorwerpen, voor zover zij deze mededelingen behelzen³.

Een belangrijke bron voor het verzamelen van informatie ten behoeve van de opsporing van strafbare feiten betreft het aftappen van telecommunicatie, ook wel interceptie genoemd. De artikelen 126m, 126t en 126zg van het Wetboek van Strafvordering geven de officier van justitie de bevoegdheid om, als aan bepaalde wettelijke voorwaarden is

¹ Kamerstukken II, 1996/97, 25403, nr. 3, blz. 83.

² HR 1 maart 1985, NJ 1986, 173.

³ Artikel 4 van het Besluit bewaren en vernietigen niet-gevoegde stukken.

voldaan, aan een opsporingsambtenaar te bevelen dat met een technisch hulpmiddel communicatie die plaatsvindt met gebruikmaking van de diensten van een aanbieder van een communicatiedienst, op te nemen.

Om een uniforme uitvoering van artikel 126aa, tweede lid, van het Wetboek van Strafvordering en de artikelen 4 en 5 van het Besluit bewaren en vernietigen niet-gevoegde stukken te verzekeren is door het College van procureurs-generaal, in aanvulling op de Aanwijzing opsporingsbevoegdheden, de Instructie geïntercepteerde gesprekken met geheimhouders vastgesteld. In deze instructie is de te volgen procedure, indien de opsporingsambtenaar bij de uitwerking van geïntercepteerde communicatie meent een communicatie met een geheimhouder te constateren, stapsgewijs uitgewerkt.

1.2. De noodzaak tot aanpassing van de regeling

Inmiddels is gebleken dat de regeling in de praktijk niet goed wordt toegepast en dat communicatie, waar een advocaat als geheimhouder bij betrokken is, niet altijd als zodanig wordt herkend en vernietigd. Dit betreft doorgaans mededelingen van advocaten die als 'bijvangst' worden onderschept bij het aftappen van telecommunicatie. Dat wil zeggen dat tussen de communicatie die is opgenomen van een persoon, jegens wie het bevel tot het opnemen van communicatie is afgegeven, gesprekken zitten met een verschoningsgerechtigde. Het kan gaan om gesprekken tussen een verdachte en zijn advocaat of tussen een getuige en een advocaat naar aanleiding van een strafzaak tegen een cliënt van die advocaat. De opgenomen communicatie, waaraan door de betreffende geheimhouder wordt deelgenomen, is in een aantal gevallen ten onrechte in het procesdossier van de verdachte opgenomen. Dit heeft in enkele rechtszaken geleid tot de niet-ontvankelijkverklaring van het openbaar ministerie⁴. Inmiddels zijn door het openbaar ministerie maatregelen getroffen om te voorkomen dat geheimhoudersgesprekken in een strafdossier worden opgenomen⁵. Deze maatregelen zijn echter gericht op de bestrijding van de ongewenste gevolgen van het aftappen van telecommunicatie van advocaten als bijvangst. Het onderliggende probleem, dat die telecommunicatie wordt opgenomen, wordt daarmee niet oplost.

In opdracht van het College van procureurs-generaal heeft een commissie geadviseerd over de vraag of en op welke wijze een systeem van nummerherkenning een bijdrage kan leveren aan het verbeteren van de procedure van het herkennen en vernietigen van geheimhoudersgesprekken. Het gaat om een technische voorziening waarmee gesprekken waarbij tevoren ingevoerde telefoonnummers zijn betrokken, worden herkend en het opnemen van de communicatie wordt geblokkeerd. De commissie acht een systeem van nummerherkenning effectief indien wordt voldaan aan een aantal voorwaarden. Het advies van de commissie, dat wordt ondersteund door het openbaar ministerie en de advocatuur, ligt ten grondslag aan de thans voorgestelde regeling. De regeling van nummerherkenning is tot stand gekomen in nauw overleg met de Nederlandse orde van advocaten (Nova) en de Nederlandse vereniging van strafrechtadvocaten, en wordt hieronder op hoofdlijnen toegelicht.

2. De regeling van nummerherkenning

2.1. Beschrijving van het systeem

Het systeem van nummerherkenning maakt het mogelijk om een nummer van een telefoon of een faxapparaat van een advocaat dat door de Nederlandse orde van advocaten (hierna ook te noemen: de orde) is aangemeld langs geautomatiseerde weg te vergelijken met een nummer waarmee verbinding wordt gelegd door een nummer ten aanzien waarvan een bevel tot het opnemen van telecommunicatie is afgegeven. Zodra wordt vastgesteld dat de nummers overeenkomen, wordt het opnemen van de

⁴ Rechtbank Amsterdam van 20 december 2007, LJN BC0685 (Hells Angels) en van 4 februari 2008, LJN BC3366 (Vancouver)

⁵ Kamerstukken II 2008/09, 30517, nrs. 8 en 12, en 2009/10, 29279, nr. 110 (Zembla).

betreffende communicatie geblokkeerd. Dit betekent dat het opnemen van de betreffende communicatie automatisch wordt beëindigd en eventueel opgenomen communicatie onmiddellijk wordt gewist. De verkeersgegevens (zogenaamde call related data) met betrekking tot de communicatie worden wel verwerkt. Dit betreft gegevens over een gebruiker van een communicatiedienst en het communicatieverkeer met betrekking tot die gebruiker, die bij het opnemen van de communicatie door de aanbieder worden meegeleverd. Voorbeelden daarvan zijn gegevens over het oproepende en opgeroepen nummer, de datum, het tijdstip en de duur van de communicatie of de soort communicatiedienst waarvan gebruik is gemaakt. Het begrip verkeersgegevens omvat ook gebruikersgegevens, zoals de naam, het adres en de nummers van de gebruiker (voor een meer uitgebreide beschrijving kan worden verwezen naar de nota van toelichting bij het Besluit vorderen gegevens telecommunicatie). Deze gegevens hebben geen betrekking op de inhoud van de communicatie en vallen niet onder het wettelijk verschoningsrecht. Deze gegevens worden bewaard en kunnen worden gebruikt ten behoeve van de vaststelling van onrechtmatig gebruik van een nummer dat onder het systeem van nummerherkenning valt. Hierop zal hieronder (bij punt 3.3) nader worden ingegaan.

2.2. De voorgestelde regeling op hoofdlijnen

Ieder lid van de orde kan één of meer nummers van een telefoon of een faxapparaat opgeven bij de Algemene Raad van de Nederlandse orde van advocaten. Wijziging van deze nummers moet zo spoedig mogelijk worden doorgegeven aan de Nova. De Nova draagt ervoor zorg dat de betreffende nummers zo spoedig mogelijk worden aangemeld bij het Korps landelijke politiediensten (KLPD). Daartoe wordt dagelijks geautomatiseerd een geactualiseerde lijst van nummers aan het KLPD geleverd. De nummers worden opgenomen in een gegevensbestand (hierna ook te noemen: database) dat door het KLPD geautomatiseerd wordt geraadpleegd ten behoeve van de vaststelling of een nummer, waarmee verbinding wordt gelegd door een nummer ten aanzien waarvan een bevel tot het opnemen van telecommunicatie is afgegeven, overeenkomt met een nummer in de database. Als de nummers overeenkomen, dan wordt het opnemen van de communicatie geblokkeerd. Het is niet uitgesloten dat het nummer wordt herkend nadat de verbinding is gelegd. In een dergelijk geval wordt de eventueel opgenomen communicatie onmiddellijk geautomatiseerd gewist. Aldus kan de opsporingsambtenaar, die betrokken is bij de uitvoering van een bevel tot het opnemen van telecommunicatie, geen kennis krijgen van de inhoud van de communicatie. De verkeersgegevens over de communicatie worden wel verwerkt.

De Orde heeft een inspanningsplicht ~~verantwoordelijkheid~~ voor het tijdig en volledig aanleveren en actueel houden van de nummers in ~~de haar~~ database ~~ligt bij de Nova~~. De gegevens in de database worden dagelijks geactualiseerd, doordat de door de Nova aangeleverde gegevens op een vast tijdstip geautomatiseerd worden ingevoerd. De ingevoerde gegevens worden over de bestaande gegevens geschreven, zodat deze niet meer kenbaar zijn. Door middel van steekproefsgewijze controles zal de juistheid van de opgegeven nummers worden getoetst.

De verantwoordelijkheid voor het langs geautomatiseerde weg raadplegen van de gegevens van de database ligt bij de beheerder van het KLPD. Gegevens hierover worden vastgelegd (logging) zodat de raadpleging van de nummers kan worden gecontroleerd.

2.3. De onderwerpen die in dit besluit worden geregeld

In dit besluit worden regels gegeven over de nummerherkenning. In afwijking van de regeling van artikel 4 van het Besluit bewaren en vernietigen niet-gevoegde stukken wordt een specifieke regeling gegeven voor de advocaat als geheimhouder. De nummerherkenning betreft het geautomatiseerd vergelijken van een nummer dat is betrokken in de uitoefening van de bevoegdheid tot het opnemen van telecommunicatie, bedoeld in de artikelen 126m, 126t en 126zg van het Wetboek van Strafvordering, met de aansluitnummers die door de Nova zijn aangemeld, ten behoeve van de vaststelling of

nummers overeenkomen. Daarbij worden regels gegeven over het wissen van de (mogelijk) opgenomen communicatie, het aanmelden van de nummers bij de politie en de vastlegging van gegevens over de raadpleging van de aangemelde nummers.

In een Verordening ~~van~~ vastgesteld door het College van Afgevaardigden zal de Nova regels stellen over het opgeven van nummers als geheimhoudernummer aan de secretaris van de Algemene Raad, de verwerking van die nummers door de secretaris en de aanmelding daarvan aan het Korps landelijke politiediensten ten behoeve van de nummerherkenning, de verplichting tot het gebruik van een telefoon of faxapparaat met geheimhoudernummer door een advocaat of personen met een afgeleid verschoningsrecht, de voorkoming van gebruik van geheimhoudernummers door niet-geheimhouders en de te treffen maatregelen nadat een dergelijk gebruik is vastgesteld.

In een convenant zullen afspraken kunnen worden opgenomen over de verwerking van de verstrekte nummers door de unit landelijke interceptie van het Korps landelijke politiediensten.

2.4. De reikwijdte van de voorgestelde regeling

De voorgestelde regeling voor de nummerherkenning is uitsluitend van toepassing op de beroepsgroep van de advocaten. Ook andere beroepen kennen een wettelijk verschoningsrecht, zoals de arts, de geestelijke en de notaris. De communicatie waarbij deze geheimhouders betrokken zijn valt niet onder de voorgestelde regeling. Daarop blijft artikel 4 van het besluit van toepassing. Overigens is het niet uitgesloten dat ook andere verschoningsgerechtigden in de toekomst onder de reikwijdte van de voorgestelde regeling worden gebracht.

De voorgestelde regeling is tevens van toepassing op personen aan wie een afgeleid verschoningsrecht toekomt. Dit betreft medewerkers van de advocaat, zoals een secretaresse of een persoon die ondersteuning biedt bij de behandeling van een zaak.

Het systeem van nummerherkenning is uit de aard der zaak uitsluitend toe te passen op vormen van communicatie waarbij een nummer wordt gebruikt om verbinding te leggen. Dit betreft telefonie, fax- en SMS-berichten. Dit betreft ook vormen van internettelefonie, waarbij verbinding wordt gelegd met behulp van een nummer. De nummerherkenning werkt niet bij vormen van communicatie waarbij de verbinding wordt gelegd zonder dat gebruik wordt gemaakt van een nummer, zoals bij vormen van internettelefonie (Skype) en bij berichten die door middel van e-mail of MSN worden overgebracht. Voor het tappen van deze vormen van communicatie is een zogenaamde IP-tap nodig. Vooralsnog blijft voor deze vormen van communicatie de procedure van artikel 4, eerste en tweede lid, van het besluit van toepassing.

Op dit moment wordt gewerkt aan de ontwikkeling van een systeem van herkenning van e-mailberichten. Zodra dit systeem gereed is kan ook e-mailverkeer op eenzelfde wijze worden gefilterd als telefoon-, fax- en SMS-berichten.

Het systeem van nummerherkenning gaat uit van het nummer van de persoon jegens wie de bevoegdheid tot het aftappen van communicatie in Nederland wordt uitgeoefend ('de getapte persoon'). Het nummer vormt onderdeel van de verkeersgegevens die door de aanbieder met de communicatie worden meegeleverd. Als de verkeersgegevens van het door de orde aangemelde nummer niet opgevangen worden, dan kan het nummer niet worden herkend en wordt de communicatie opgenomen. Als de getapte persoon in een ander land gebruik maakt van zijn mobiele telefoon dan kan de communicatie niet worden opgenomen met behulp van de aanbieder van de communicatiedienst. De nummerherkenning werkt dan evenmin. Het telefoongesprek van deze persoon met zijn advocaat in Nederland wordt dus niet gefilterd en geblokkeerd. Op deze communicatie blijft de procedure van artikel 4, eerste en tweede lid, van het besluit van toepassing. Een inkomend gesprek naar een mobiele telefoon van een in Nederland getapte persoon die zich in het buitenland bevindt kan wel worden afgetapt, en worden gefilterd en

geblokkeerd door middel van de nummerherkenning. Als een advocaat een persoon wiens communicatie wordt afgetapt en die zich in het buitenland bevindt, op zijn mobiele telefoon belt dan wordt de communicatie dus gefilterd en geblokkeerd. Als de betreffende persoon met zijn advocaat belt die zich in het buitenland bevindt, waarbij de advocaat zijn mobiele telefoon gebruikt, dan wordt die communicatie eveneens gefilterd en geblokkeerd.

Voor de communicatie die niet onder de regeling van de nummerherkenning maar wel onder het wettelijk verschoningsrecht valt, blijft de procedure van artikel 4, eerste en tweede lid, van het besluit van toepassing. Dit betreft communicatie waarbij een andere beroepsbeoefenaar dan een advocaat is betrokken of communicatie waarbij wel een advocaat is betrokken maar gebruik wordt gemaakt van een communicatiemiddel of nummer dat niet onder de regeling van de nummerherkenning valt.

Het systeem van nummerherkenning is zodanig ingericht dat de nummers van personen, jegens wie het bevel tot het aftappen van telecommunicatie wordt toegepast, zelf niet worden gefilterd. Het gaat om de nummers waarmee door die nummers verbinding wordt gelegd. Als bij de nummerherkenning wordt vastgesteld dat het nummer van de getapte persoon overeenkomt met een aansluitnummer dat door de orde is verstrekt, dan wordt het opnemen van de communicatie dus niet geblokkeerd. Dit betekent dat het systeem van nummerherkenning niet functioneert als de advocaat zelf verdachte is. Dit kan aan de orde zijn bij het aftappen van communicatie naar aanleiding van de verdenking dat een advocaat betrokken is bij een ernstig misdrijf, zoals een gewelds- of zedendelict, waarbij het plegen van het strafbare feit geen raakvlakken heeft met het beroep van de betrokkene. Dit kan ook aan de orde zijn in het geval dat een advocaat wel handelt in zijn hoedanigheid als advocaat maar dat het verschoningsrecht wijkt voor het belang van de waarheidsvinding. Het verschoningsrecht van de advocaat is geen absoluut recht. In zeer uitzonderlijke omstandigheden kan het belang dat de waarheid aan het licht komt moeten prevaleren boven het verschoningsrecht. Een dergelijke omstandigheid kan zijn een verdenking van een ernstig strafbaar feit, zoals het vormen van een criminele organisatie van een advocaat met bepaalde cliënten. Dan zal het belang van die cliënten dat zij ervan uit kunnen gaan dat de advocaat geheim houdt hetgeen zij hem in die criminele aangelegenheid hebben toevertrouwd moeten wijken voor het belang dat de waarheid aan het licht komt⁶. In de Aanwijzing toepassing opsporingsbevoegdheden en dwangmiddelen tegen advocaten zijn de criteria beschreven die in acht moeten worden genomen bij de toepassing van opsporingsbevoegdheden wanneer het verschoningsrecht van advocaten (mogelijk) in het geding is⁷.

Als de advocaat zelf verdachte is dan geldt de procedure van artikel 4 van het Besluit bewaren en vernietigen niet-gevoegde stukken. In een dergelijk geval wint de officier van justitie het oordeel van de plaatselijke Deken van de Orde van advocaten in omtrent de vraag of de mededelingen zijn aan te merken als mededelingen die onder het wettelijk verschoningsrecht vallen (artikel 4, derde lid, Besluit bewaren en vernietigen niet-gevoegde stukken).

2.5. Gegevensbescherming

De door de orde aangemelde nummers worden opgenomen in de database. De aangemelde nummers zijn aan te merken als persoonsgegevens, die door het KLPD worden verwerkt met het oog op de toepassing van het systeem van nummerherkenning. De nummers zijn geen politiegegevens in de zin van de Wet politiegegevens, omdat de gegevens niet in het kader van de uitoefening van de politietaken worden verwerkt. De gegevens worden niet verwerkt voor de opsporing van strafbare feiten, de handhaving van de openbare orde of de hulpverleningstaak van de politie. Dit betekent dat de gegevens onder de reikwijdte van de Wet bescherming persoonsgegevens vallen. Op dit punt zijn de gegevens vergelijkbaar met de gegevens die voor de interne bedrijfsvoering

⁶ HR 30 november 1999, NJ 2002, 438.

⁷ Staatscoutant, 7 juli 2006, nr. 130 / pag. 18.

van de politie worden verwerkt, zoals de personeels- en salarisadministratie (artikel 2, tweede lid, WPG). Deze gegevens vallen eveneens onder de Wet bescherming persoonsgegevens. De korpschef van het KLPD is de verantwoordelijke voor de gegevensverwerking, bedoeld in artikel 1, onderdeel d, WBP. De verwerking van de gegevens is noodzakelijk voor de behartiging van het gerechtvaardigde belang van de beroepsgroep, bedoeld in artikel 8, onderdeel f, Wbp. In een convenant zullen hierover nadere afspraken kunnen worden gemaakt.

Persoonsgegevens mogen niet langer worden bewaard in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkene te identificeren, dan noodzakelijk is voor de verwerking van de doeleinden waarvoor zij worden verzameld of vervolgens verwerkt (art. 10 WBP). De database zal iedere dag door de Nova worden geactualiseerd. De aangemelde nummers worden gewist, in plaats daarvan wordt een nieuwe lijst van nummers in de database van het KLPD opgenomen. Als een advocaat gebruik maakt van hetzelfde nummer, dan wordt dit nummer dus dagelijks opgenomen in de database. Zodra een advocaat aan het secretariaat van de Nova heeft gemeldt dat een nummer niet meer bij hem in gebruik is, dan wordt dit nummer onmiddellijk uit de lijst van de te verstrekken nummers geschrapt. Het betreffende nummer wordt dan niet meer opgenomen in de database van het KLPD.

De verantwoordelijke is gehouden passende technische en organisatorische maatregelen ten uitvoer te leggen om persoonsgegevens te beveiligen tegen verlies of tegen enige vorm van onrechtmatige verwerking (art. 13 WBP). Door de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is de Regeling Informatiebeveiliging Politie vastgesteld. In aansluiting op het RIP is de Normstelling inrichting interceptiefaciliteiten vastgesteld, die normen bevat voor de interceptiefaciliteiten van de opsporingsdiensten. Onderdeel daarvan is het vereiste van autorisatie van de medewerkers van de politie die toegang hebben tot 'kritische ruimten' binnen de interceptiefaciliteit, zoals de werkplekken van medewerkers die geïntercepteerde informatie opslaan of verwerken. Niet geautoriseerd personeel of personeel van derden mag alleen onder begeleiding in deze ruimten aanwezig zijn.

In een convenant kunnen nadere afspraken worden vastgelegd over de bescherming en de beveiliging van de gegevens. Ook kunnen afspraken worden gemaakt over de controle op de juistheid en de rechtmatigheid van de gegevensverwerking, bijvoorbeeld door middel van het periodiek laten verrichten van een audit. Het College bescherming persoonsgegevens is belast met het toezicht op een zorgvuldige gegevensverwerking (art. 51 WBP).

In het geval dat een advocaat zelf verdachte is en de bevoegdheid tot het opnemen van telecommunicatie jegens de betreffende advocaat wordt uitgeoefend, dan valt de verwerking van de opgenomen gegevens onder de Wet politiegegevens. Dit geldt ook voor de nummergegevens van de advocaat.

3. De toepassing van de regeling voor nummerherkenning

3.1. De opgave en registratie van de betreffende nummers

Tot voor kort werd binnen advocatenkantoren geen rekening gehouden met een splitsing tussen geheimhoudernummers en overige nummers. Ten behoeve van een goed optimaal werkend systeem van nummerherkenning is het echter-essentieel-wenselijk dat binnen de-gemengde advocatenkantoren zoveel mogelijk onderscheid wordt gemaakt tussen nummers van verschoningsgerechtigden en andere nummers. De nummers worden langs geautomatiseerde weg doorgegeven aan de unit landelijke interceptie van het KLPD (KLPD/ULI). De nummers die opgegeven kunnen worden, zijn aangewezen in een bijlage bij dit besluit. Het verschoningsrecht is ook van toepassing op medewerkers van het kantoor die werken in opdracht van of ondersteunend aan de advocaat. Dit betreft het afgeleid verschoningsrecht. De doorkiesnummers van deze medewerkers zijn eveneens opgenomen in de eerdergenoemde bijlage.

3.2. Het gebruik van het systeem van nummerherkenning

~~Een-Het~~ systeem van nummerherkenning ~~kan alleen goed functioneren~~ reeneert optimaal als alle leden van de beroepsgroep daaraan deelnemen. ~~Er is de Nederlandse orde van advocaten dan ook veel aan gelegen dat alle leden van de beroepsgroep aan de nummerherkenning deelnemen.~~ De orde heeft daarom een verordening vastgesteld, de Verordening op de nummerherkenning, waarin een verplichting voor de advocaat is opgenomen om gebruik te maken van een telefoon of faxapparaat met nummerherkenning tenzij zwaarwegende omstandigheden zich daartegen verzetten. Daarvan kan sprake zijn als het voor de advocaat feitelijk onmogelijk is om een geheimhoudernummer te gebruiken, bijvoorbeeld doordat de advocaat geen afgeschermd telefoon voorhanden heeft.

Indien het openbaar ministerie reden heeft te veronderstellen dat een advocaat voor het voeren van geheimhoudergesprekken ten onrechte gebruik maakt van een niet-geheimhoudernummer, dan wordt de plaatselijke Deken van de orde daarvan in kennis gesteld. Dat kan in de vorm van een klacht tegen de desbetreffende advocaat. De Deken draagt zorg voor een adequate opvolging, zonodig met toepassing van het tuchtrecht.

3.3 De voorkoming van onrechtmatig gebruik

Niet uitgesloten is dat ook andere communicatie dan communicatie die onder het wettelijke verschoningsrecht valt, binnen het bereik van het systeem van nummerherkenning terecht komt. ~~wordt gebruikt voor andere doelen dan voor het doen plaatsvinden van communicatie die onder het wettelijke verschoningsrecht valt.~~

Soms zal een strikte scheiding tussen zakelijk en privégebruik niet mogelijk zijn. Zo zal een advocaat ook privé op zijn kantoornummer worden gebeld, en zal hij onderweg soms een privégesprek kunnen voeren met zijn mobiele telefoon. Dergelijk gebruik is niet schadelijk voor het belang van de opsporing. Er kan daarnaast ook sprake zijn van misbruik, waardoor informatie wordt onttrokken aan het zicht van de opsporingsinstanties. Dit kan aan de orde zijn als een geheimhoudernummer door een persoon wordt gebruikt die niet onder het wettelijke verschoningsrecht valt, bijvoorbeeld als de betreffende geheimhouder vrijwillig het aansluitnummer laat gebruiken door een persoon die niet onder het wettelijke verschoningsrecht valt teneinde de gevoerde communicatie buiten het zicht van de opsporingsinstanties te houden. Dit kan ook aan de orde zijn als een geheimhouder onvrijwillig het aansluitnummer door anderen laat gebruiken vanwege bedreiging of dwang. ~~Voorts is het mogelijk dat misbruik plaatsvindt zonder dat de geheimhouder daarvan kennis heeft, bijvoorbeeld als schoonmaakpersoneel buiten kantooruren gebruik maakt van de telefoon van een geheimhouder. Ten slotte kan misbruik aan de orde zijn als een advocaat een geheimhoudernummer gebruikt voor dienstverlenende activiteiten die geen verband hebben met de beroepsuitoefening waarvoor het wettelijke verschoningsrecht geldt, bijvoorbeeld voor het verrichten van dubieuze financiële transacties voor een cliënt.~~ Daarbij moet worden opgemerkt dat de verschoningsgerechtigde in beginsel zelf bepaalt welke aan hem toevertrouwde informatie onder het verschoningsrecht valt. Zolang niet gezegd kan worden dat dit standpunt van de advocaat redelijkerwijze niet juist kan zijn, moet het beroep op het verschoningsrecht worden gerespecteerd en kan van misbruik geen sprake zijn op redelijke gronden moet worden aangenomen dat het beroep op het verschoningsrecht terecht is, moet dit worden gehonoreerd⁸.

In geval van onvrijwillige medewerking aan het gebruik van een telefoon door personen die niet als advocaat een beroep kunnen doen op het wettelijk verschoningsrecht, is de advocaat gehouden hiervan zo spoedig mogelijk melding te doen aan de Nova. Dit is vastgelegd in de eerdergenoemde verordening. Bij verlies of diefstal van een mobiele telefoon met een opgegeven geheimhoudernummer wordt het nummer zo spoedig mogelijk geblokkeerd.

⁸ HR 12 februari 2002, NJ 2002, 439.

De advocaten zijn aan tuchtrechtspraak onderworpen. Dit is geregeld in paragraaf 4 van de Advocatenwet. De gevallen die aan tuchtrechtspraak kunnen worden onderworpen omvatten het handelen of nalaten dat een behoorlijk advocaat niet betaamt (art. 46 Advocatenwet). Klachten tegen advocaten worden schriftelijk ingediend bij de Deken van de orde waartoe hij behoort (art. 46c, eerste lid, Advocatenwet). Het handelen in strijd met de Verordening op de nummerherkenning door een advocaat kan aanleiding geven tot een onderzoek door de Deken, en worden gevolgd door de klacht bij de raad van discipline. De raad kan de maatregelen opleggen, bedoeld in artikel 48, tweede lid, van de Advocatenwet. Dit betreft een enkele waarschuwing, berisping, schorsing in de uitoefening van de praktijk voor een periode van ten hoogste een jaar of schrapping van het tableau.

Een advocaat, die een toegewezen aansluitnummer beschikbaar stelt voor andere communicatie dan die welke onder de reikwijdte van zijn geheimhoudingsplicht valt, kan zich tevens schuldig maken aan een strafbaar feit. Zo kan, als hij opzettelijk een aansluitnummer beschikbaar stelt aan personen met het oog op het plegen van strafbare feiten, er sprake zijn van het verschaffen van gelegenheid of middelen tot het plegen van een misdrijf (art. 48 Sr).

In die gevallen waarin aanwijzingen bestaan van onrechtmatig gebruik van het verschoningsrecht kunnen de bewaarde verkeersgegevens worden geraadpleegd. In dergelijke gevallen kan de officier van justitie hiervan melding maken bij de lokale deken. De lokale deken onderzoekt de melding en kan op basis van zijn bevindingen een klacht indienen tegen de advocaat. Het is uiteindelijk de tuchtrechter die een maatregel kan opleggen. Dit laat de mogelijkheid van strafrechtelijk optreden onverlet.

3.4. Toezicht en controle

Van advocaten wordt op grond van artikel 12 van de Advocatenwet in zijn algemeenheid verwacht dat zij iedere wijziging in hun gegevens, ook telefoonnummers, zo snel mogelijk doorgeven aan de Orde [of eigenlijk: de secretaris van de Algemene Raad] ten behoeve van verwerking op het tableau. Deze gegevens worden verwerkt in de BAR (Beheer Advocaten Registratie). De BAR wordt beheerd door de Orde en bevat gegevens van alle advocaten. Tot nu toe vraagt de Orde jaarlijks alle advocaten de registratie in de BAR te controleren. Daarnaast zullen in de toekomst ook telefoonnummers van personen met een van de advocaat afgeleid verschoningsrecht geregistreerd worden. De advocaten zijn verantwoordelijk voor de aanlevering van actuele, juiste en volledige gegevens ten behoeve van de toepassing van de nummerherkenning. De registratie van alle geheimhoudernummers zal worden gelogd en deze logbestanden kunnen gecontroleerd worden in het kader van de audit op het systeem van nummerherkenning. De Orde zal zich er voor inspannen dat het bestand met de daarin geregistreerde Geheimhoudernummers steeds volledig en actueel is en de daarin opgenomen Geheimhoudernummers correct zijn. De Orde zal hierop toezicht uitoefenen in het kader van het reguliere toezicht dat op dit moment wordt versterkt.

Bij de unit landelijke interceptie van het KLPD worden verschillende audits gehouden rond het aftappen en opnemen van communicatie en de vernietiging van geheimhoudergesprekken. De audits rond de werking van het systeem voor nummerherkenning bij het KLPD zullen worden ingebed in het bestaande systeem van interne en externe audits met betrekking tot het aftappen en opnemen van communicatie door de unit landelijke interceptie van het KLPD.

Verder zal worden voorzien in de vastlegging of logging van gegevens over het gebruik van het systeem van nummerherkenning en de daarin betrokken nummergegevens door de politie en het openbaar ministerie. Hiermee kan inzicht worden verkregen in de raadpleging van de nummers in de database. Deze gegevens zullen gedurende een periode van drie jaar beschikbaar zijn en daarna worden vernietigd.

Bij de unit landelijke interceptie van het KLPD worden verschillende audits gehouden rond het aftappen en opnemen van communicatie en de vernietiging van geheimhoudergesprekken. De audits rond de werking van het systeem voor nummerherkenning bij het KLPD zullen worden ingebed in het bestaande systeem van interne en externe audits met betrekking tot het aftappen en opnemen van communicatie door de unit landelijke interceptie van het KLPD.

Verder zal worden voorzien in de vastlegging of logging van gegevens over het gebruik van het systeem van nummerherkenning en de daarin betrokken nummergegevens door de politie en het openbaar ministerie. Hiermee kan inzicht worden verkregen in de raadpleging van de nummers in de database. Deze gegevens zullen gedurende een periode van drie jaar beschikbaar zijn en daarna worden vernietigd.

4. Financiële consequenties en administratieve lasten

4.1 De kosten van de bouw en het onderhoud van het filter

Het KLPD heeft de leverancier van het interceptiesysteem dat in beheer is bij unit landelijke interceptie van het KLPD de opdracht gegeven een filter te bouwen als bedoeld in paragraaf 2.1 van deze toelichting. De kosten van de bouw van het filter bedragen 1,85 mln euro inclusief BTW. De jaarlijkse onderhoudskosten bedragen 170.000 euro inclusief BTW. De kosten van de bouw van het filter worden op de begroting van het ministerie van Justitie en het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties opgevangen. De jaarlijkse onderhoudskosten worden opgevangen binnen de budgetten van de politiekorpsen.

4.2 De inverdieneffecten voor de politiekorpsen en het openbaar ministerie

In opdracht van het ministerie van Justitie heeft het onderzoeksbureau Verdonck, Klooster & Associates BV (VKA) tevens de technische, organisatorische en financiële gevolgen van de invoering van nummerherkenning voor de praktijk van advocaten(kantoren) in kaart gebracht (Impactanalyse invoering nummerherkenning bij interceptie, 2 november 2009). In het kader van dit onderzoek is onder meer een inschatting gemaakt van de inverdieneffecten bij de politie en het openbaar ministerie, dat wil zeggen de kostenbesparingen die voortvloeien uit het uitzonderen van telefoongesprekken, waaraan wordt deelgenomen door advocaten, van het aftappen en opnemen van communicatie. Het volume in de te controleren gesprekken neemt daardoor af.

Aan de berekening van de inverdieneffecten zijn echter een aantal variabelen verbonden. De inschatting van de tijdsbesteding per te vernietigen geheimhoudergesprek door de politiekorpsen varieert van 75 tot 210 minuten. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen de typen geheimhouders, de inschatting van het aandeel van advocaat-geheimhouders op het totaal van gesprekken met geheimhouders varieert tussen de 30% en 90%. Op overkoepelend niveau worden door de unit landelijke interceptie van het KLPD tussen de 10.000 en 12.000 geheimhoudergesprekken vernietigd. Een bevel tot vernietiging is echter gerelateerd aan een telefoonnummer, zodat een dergelijk bevel betrekking kan hebben op meerdere geheimhoudergesprekken. Ook de inschaling van de betrokken medewerkers verschilt tussen de korpsen.

Rekening houdend met deze bandbreedtes heeft VKA een drietal varianten berekend. In de gemiddelde variant (11.000 bevelen tot vernietiging per jaar, 60% advocaten binnen totaal aantal geheimhouders, tijdsbesteding politie 142,5 minuten e.d.) zouden de totale inverdieneffecten op jaarbasis uit kunnen komen op 350.000 euro. Daarvan zou 330.000 euro neerslaan bij de korpsen en opsporingsdiensten en 23.000 euro bij het openbaar ministerie. Daarbij wordt door VKA aangetekend dat de inverdieneffecten waarschijnlijk pas op termijn overeenkomen met de berekende kosten, aangezien het personeelskosten betreft (de medewerkers zullen zich niet meteen na de invoering van nummerherkenning met andere werkzaamheden bezig kunnen gaan houden).

4.3 De kosten van het verzamelen en registreren van de aansluitnummers

Teneinde een bestand te kunnen aanleggen van alle aansluitnummers die als geheimhoudernummer ter beschikking worden gesteld aan de unit landelijke interceptie van het KLPD, is door de Nova opdracht gegeven voor de bouw van een systeem voor het verzamelen en registreren van nummers. Het te bouwen systeem maakt mogelijk dat het bestand op drieërlei wijze kan worden gevuld en onderhouden. Ten eerste kan het bestand worden gevuld met gegevens uit het systeem BAR/LAT. Ten tweede maakt het systeem mogelijk dat advocaten via een (met een certificaat) beveiligde verbinding zelf opgave kunnen doen van (een wijziging van) een of meer nummers. Ten derde biedt het te bouwen systeem de mogelijkheid dat mutaties aan het bestand worden uitgevoerd door een daartoe geautoriseerde medewerker van het secretariaat van de Algemene Raad van de Orde, maar daar zal uiterst terughoudend gebruik van worden gemaakt. Het systeem zal alle bewerkingen van het bestand loggen en mogelijk maken dat steekproefsgewijze controles worden gedaan op de juistheid van de opgegeven nummers. De Nova zal deze controles periodiek uitvoeren.

Van het bestand dat door middel van het systeem is aangelegd zal dagelijks een kopie worden gemaakt die ter beschikking zal worden gesteld aan de unit landelijke interceptie van het KLPD met als doel het aftappen en opnemen van de geheimhoudercommunicatie te blokkeren dan wel, ingeval er gespreksinformatie is opgenomen voordat de aansluitnummers worden herkend, deze informatie onmiddellijk te wissen.

De kosten van de bouw van het systeem zijn geraamd op 360.000 euro inclusief BTW. De jaarlijkse onderhoudskosten van het systeem, waaronder ook is begrepen het beheer en onderhoud van het bestand en de periodieke controles op de juistheid van de gegevens die dagelijks worden aangeleverd bij de unit landelijke interceptie van het KLPD, zijn geraamd op 63.000 euro inclusief BTW. De kosten voor de bouw van het systeem komen voor rekening van het ministerie van Justitie. De jaarlijkse kosten voor het onderhoud en de periodieke controles worden gedragen door de Nova.

4.4 De gevolgen voor de beroepsgroep

In opdracht van het ministerie van Justitie heeft VKA tevens een inschatting gemaakt van de organisatorische en financiële gevolgen van invoering van nummerherkenning voor de beroepsgroep. Een van die gevolgen betreft de tijdige en correcte doorgifte van te registreren nummers van de geheimhouders en personen met een afgeleid verschoningsrecht. Elke wijziging dient accuraat te worden doorgegeven aan de secretaris van de Algemene Raad van de Nova. Voor een consequent gebruik van de geheimhoudernummers binnen een kantoor zullen voornamelijk de routines en werkwijze veranderd moeten worden.

VKA adviseert in zijn rapport de gemengde kantoren, waar naast advocaten en personen met een afgeleid verschoningsrecht ook niet-geheimhouders werkzaam zijn, in zijn geheel te beschouwen als geheimhouder, omdat de splitsing tussen geheimhouders en niet-geheimhouders organisatorisch, praktisch en technisch uiterst moeizaam zou zijn. Aan dit advies is geen opvolging gegeven. Van deze kantoren wordt een inspanning verwacht om maatregelen ~~zullen moeten~~ te treffen om de telefonische geheimhoudercommunicatie te scheiden van de telefonische communicatie van de niet geheimhouders, voor zover die voor het individuele kantoor proportioneel zijn, bijvoorbeeld qua kosten, bedrijfsvoering of beroepsuitoefening. In opdracht van het ministerie van Justitie en de orde is door Lion Connect adviseurs te Leiden een inschatting gegeven van de kosten die eventuele aanpassingen en uitbreidingen aan de telecomvoorzieningen voor de gemengde kantoren met zich mee kunnen brengen (notitie van 14 juni 2010). Deze inschatting is gegeven op basis van het soort centrale dat bij aanpassing of uitbreiding de hoogste kosten met zich mee brengt: een ISDN-centrale in het duurdere segment waarvan tevens de kosten van uitbreidingen (extra netwerk- en toestelkaarten) relatief hoog zijn. Afhankelijk van variabelen zoals kantoor grootte, type centrale en bestaande capaciteit van de centrale, kunnen de te nemen maatregelen uitéénlopen van slechts het nalopen tot het geheel vervangen van de centrale. De kosten van het nalopen en eventueel herprogrammeren van de telefooncentrale lopen uitéén van 350 euro tot 2.000 euro per kantoor. In sommige gevallen kan blijken dat aanvullende kosten gemaakt moeten worden voor infrastructurele aanpassingen en/of

uitbreidingen aan de telefooncentrale. Hiervan is sprake als een gemengd kantoor nog geen doorkiesnummers heeft die rechtstreeks van buiten kunnen worden gebeld. Dan moeten doorkiesnummers worden aangevraagd, hetgeen ook gevolgen heeft voor de abonnementskosten. Afhankelijk van de bestaande capaciteit van de centrale kan het dan ook nodig zijn om extra lijnen te hebben en extra netwerkkaarten of toestelkaarten te plaatsen. Ook kan een extra faxapparaat nodig zijn. De kosten voor deze aanpassingen en uitbreidingen kunnen variëren van 2.000 euro tot 10.000 euro. In het uiterste geval kan blijken dat een nieuwe centrale moet worden geplaatst. In die gevallen kunnen de kosten afhankelijk van de kantoor grootte uiteenlopen van 15.000 euro tot 60.000 euro. Ongeveer 15% van het totaal aantal advocatenkantoren zijn gemengde kantoren. (NB: de Orde heeft geen cijfermatige gegevens over het aantal gemengde kantoren. Wij kunnen dit percentage derhalve niet bevestigen)

4.5 De kosten van de audits

Het KLPD zal de werking van het systeem van nummerherkenning in overleg met de Nova periodiek aan een audit onderwerpen. Deze audits zullen worden uitgevoerd bij gelegenheid van de bredere audits die zien op de werking van het interceptiesysteem als geheel. De kosten van de audits worden gedragen door het KLPD.

5. De uitgebrachte adviezen

P.M.

Toelichting per artikel

Algemeen

In de artikelen 1 en 4a wordt het systeem van nummerherkenning uitgewerkt. De regeling van de nummerherkenning vormt een bijzondere regeling binnen de regeling van de bewaring en vernietiging van niet-gevoegde stukken, op basis van artikel 126bb, tweede lid, eerste en tweede volzin, van het Wetboek van Strafvordering. De algemene regel is dat de opsporingsambtenaar, die door de uitoefening van één van de aangewezen bijzondere opsporingsbevoegdheden kennis neemt van mededelingen waarvan hij weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat deze zijn gedaan door of aan een geheimhouder, hiervan onverwijld de officier van justitie in kennis stelt. Indien de officier van justitie vaststelt dat de betreffende mededelingen onder het wettelijk verschoningsrecht vallen, dan beveelt hij terstond de vernietiging van de processen-verbaal en andere voorwerpen, voorzover zij deze mededelingen behelzen. Met artikel 4a wordt een bijzondere regeling gecreëerd voor de gevallen waarin telecommunicatie wordt opgenomen met gebruikmaking van de diensten van een aanbieder van een communicatiedienst, op basis van de artikelen 126m, 126t en 126zg van het Wetboek van Strafvordering, en waarbij de communicatie waaraan door een advocaat wordt deelgenomen, als 'bijvangst' wordt opgenomen.

Artikel I

Artikel 1

Onderdeel d

In dit onderdeel wordt de organisatie aangewezen, die fungeert als vertegenwoordigend orgaan van de beroepsgroep die in aanmerking komt voor de toepassing van het systeem van nummerherkenning. Omwille van de werkbaarheid van dit systeem in de praktijk is het wenselijk dat op centraal niveau afspraken worden gemaakt met een vertegenwoordigend orgaan, dat optreedt namens de advocaten als verschoningsgerechtigden. Deze afspraken betreffen de procedure van de aanmelding

van nummers, de voorkoming van onrechtmatig gebruik en de controle op het rechtmatig gebruik van de nummers.

De Nederlandse orde van advocaten wordt aangewezen als vertegenwoordiger van de beroepsgroep voor de gezamenlijke advocaten, die in Nederland zijn ingeschreven. Het is niet uitgesloten dat in de toekomst ook andere beroepsgroepen, waarvan de leden een beroep kunnen doen op het wettelijk verschoningsrecht, onder de regeling van artikel 4a worden gebracht. Hierbij kan worden gedacht aan artsen of notarissen.

Voor dit besluit wordt de Nederlandse orde van advocaten aangeduid als: de orde.

Onderdeel e

In dit onderdeel is een begripsomschrijving van een nummer opgenomen. Deze begripsomschrijving kadert de communicatie in die onder de reikwijdte van de nummerherkenning wordt gebracht, namelijk het nummer van een telefoon of faxapparaat dat een advocaat gebruikt ten behoeve van de dienstverlening als advocaat. De nadere aanduiding van de betreffende nummers is opgenomen in de Bijlage bij dit besluit.

Onderdeel f

In dit onderdeel is een begripsomschrijving van nummerherkenning opgenomen. Dit betreft het geautomatiseerd vergelijken van een nummer, waarmee verbinding wordt gelegd door een nummer dat is betrokken in het aftappen van telecommunicatie, met een nummer dat door de Nova langs geautomatiseerde weg aan de unit landelijke interceptie van het KLPD is verstrekt, ten behoeve van de vaststelling of die nummers overeenkomen. Het aftappen van telecommunicatie betreft de uitoefening van de bevoegdheid tot het opnemen van telecommunicatie, bedoeld in de artikelen 126m, 126t en 126zg van het Wetboek van Strafvordering.

Artikel II

Onderdeel A

Artikel 4a

Eerste lid

In dit lid is vastgelegd dat indien bij het aftappen van telecommunicatie een nummer wordt herkend dat door de orde in overeenstemming met het tweede lid is verstrekt, het opnemen van communicatie onmiddellijk wordt beëindigd en, indien communicatie is opgenomen voordat het nummer is herkend, de opgenomen communicatie onmiddellijk wordt gewist. Het opnemen van de inhoud van de communicatie, het gesprek dat tussen de deelnemers wordt gevoerd of het bericht van de fax, wordt langs geautomatiseerde weg geblokkeerd. Het is in de praktijk echter niet uitgesloten dat pas na enkele seconden of minuten wordt vastgesteld dat een nummer, dat betrokken is bij de communicatie die wordt afgetapt, overeenkomstig de procedure van het eerste lid is aangemeld. Alsdan wordt de opgenomen communicatie onmiddellijk langs geautomatiseerde weg gewist, zodat de gegevens niet meer kenbaar zijn.

In dit lid is tevens geregeld dat, als het nummer is herkend en het opnemen van de inhoud van de communicatie wordt beëindigd, uitsluitend de verkeersgegevens worden opgenomen.

Tweede lid

In dit lid is geregeld dat de orde de nummers, die onder de regeling van de nummerherkenning vallen, bij het KLPD aanmeldt met het oog op de nummerherkenning. De nummers zijn aangewezen in een bijlage bij dit besluit. Een advocaat geeft de betreffende nummers op bij de secretaris van de Algemene Raad. Dit wordt geregeld in de eerdergenoemde Verordening op de nummerherkenning. De

secretaris van de Algemene Raad draagt vervolgens zorg voor de geautomatiseerde aanmelding van de opgegeven nummers bij het KLPD. De nummers worden in een database opgeslagen, die uitsluitend door de medewerkers van de unit landelijke interceptie wordt geraadpleegd ten behoeve van de toepassing van nummerherkenning.

Naast telefoonnummers moeten ook faxnummers worden geregistreerd, omdat ook faxlijnen afgetapt kunnen worden.

Uit dit lid vloeit geen verplichting voort om alle nummers, die in de bijlage zijn aangewezen, te gebruiken ten behoeve van de dienstverlening als advocaat. Echter, in die gevallen waarin de nummers, die zijn aangewezen in de bijlage, worden gebruikt ten behoeve van de dienstverlening als advocaat, bestaat de verplichting om die nummers aan te melden zodat deze betrokken worden in de nummerherkenning.

Zoals hiervoor in paragraaf 3.2 aan de orde kwam, kan een systeem van nummerherkenning alleen goed functioneren als alle leden van de beroepsgroep daaraan deelnemen. De orde heeft daarom in de Verordening op de nummerherkenning voor de advocaat de verplichting opgenomen gebruik te maken van een telefoon of faxapparaat met nummerherkenning, tenzij zwaarwegende omstandigheden zich daartegen verzetten. Advocaten kunnen dus niet vrijelijk kiezen om een nummer te gebruiken dat al dan niet onder het systeem van nummerherkenning valt. ~~Daarvoor zijn de~~

~~investeringen die aan de invoering van een dergelijk systeem zijn verbonden, te omvangrijk.~~ Het is de bedoeling dat een advocaat slechts in uitzonderlijke gevallen gebruik zal maken van een ander nummer. In een dergelijk geval ~~zal is het aan te bevelen dat~~ hij bij aanvang van de communicatie duidelijk ~~moeten aangeven aangeeft~~

dat hij belt in zijn hoedanigheid als advocaat, ten behoeve van de herkenning van de communicatie door een opsporingsambtenaar. Dit zal worden vastgelegd in de eerdergenoemde verordening van de orde. Als een advocaat gebruik maakt van een ander telefoonnummer, dan zal de communicatie die met behulp van dat nummer heeft plaatsgevonden, worden opgenomen en behandeld volgens de regeling van artikel 4, eerste en tweede lid, van dit besluit.

In paragraaf 4.4 is ingegaan op de problematiek van de bundelnummers. Aanpassing van telefooncentrales kan nodig zijn om te voorkomen dat een uitgaand gesprek dat wordt gevoerd met een nummer dat aan de secretaris van de orde is opgegeven als een geheimhoudersnummer, via een andere lijn wordt afgehandeld. Dan wordt het nummer niet als een geheimhoudersnummer herkend en zal de communicatie worden opgenomen en behandeld volgens de regeling van artikel 4, eerste en tweede lid, van dit besluit. Het is dan ook van groot belang dat de centrales afdoende zijn voorbereid voordat een aansluitnummer als geheimhoudersnummer wordt aangemeld ten behoeve van nummerherkenning.

De betreffende nummers zijn aangewezen in de bijlage bij dit besluit. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen de nummers die worden gebruikt door een advocaat als verschoningsgerechtigde en de nummers die door anderen worden gebruikt en die ook onder het verschoningsrecht van de advocaat vallen.

De advocaat ~~kan-~~ dient de nummers op ~~te~~ geven die worden gebruikt ten behoeve van de dienstverlening als advocaat. Dit betreft het doorkiesnummer van één of meerdere vaste telefoons, ten behoeve van uitsluitend de dienstverlening als advocaat. Deze telefoons kunnen in het kantoor of elders, bijvoorbeeld in de woning van de advocaat, zijn geplaatst. Het is echter de bedoeling dat een telefoon, die niet in een kantoor is geplaatst, uitsluitend wordt gebruikt voor de dienstverlening als advocaat en niet tevens als privé-nummer in gebruik is. Daarnaast kan het nummer van een mobiele telefoon worden opgegeven en het nummer van een faxapparaat. Het faxapparaat kan in het kantoor of elders zijn geplaatst.

In de Bijlage zijn ook nummers opgenomen die door anderen worden gebruikt die ook een beroep op het verschoningsrecht van de advocaat kunnen doen. Een cliënt die contact zoekt met zijn advocaat zal het kantoor van die advocaat kunnen bellen. Ook kan

hij telefonisch contact hebben met personen die werkzaamheden verrichten ten behoeve van de advocaat en aan wie een afgeleid verschoningsrecht toekomt.

Bij de aanwijzing van de nummers van een kantoor wordt onderscheid gemaakt tussen een advocatenkantoor en een gemengd kantoor. Een advocatenkantoor ~~wordt gevormd door maten, of partners, en is exclusief gericht op juridisch advies of bijstand door een advocaat. bestaat uit een of meer advocaten, die al dan niet samenwerken met (kandidaat-)notarissen.~~ Een gemengd kantoor ~~wordt gevormd door specialisten op juridische deelterreinen, gericht op economisch of juridisch advies of bijstand door~~ bestaat naast advocaten uit een of meer beroepsbeoefenaren voor wie geen verschoningsrecht of een van een verschoningsgerechtigde afgeleid verschoningsrecht geldt, ~~accountants of zoals~~ belastingadviseurs, mediators (niet tevens zijnde advocaat) of WSNP-adviseurs. Tenslotte zijn er advocaten die in dienstbetrekking werkzaam zijn bij een bedrijf of bij de overheid. Uit het eerdergenoemde onderzoek door VKA is naar voren gekomen dat deze kantoren niet op één lijn geplaatst kunnen worden bij de aanwijzing van de nummers voor de nummerherkenning. Bij advocatenkantoren bestaat vrijwel het volledige kantoor uit personen die geheimhouder zijn of aan wie een afgeleid verschoningsrecht toekomt. Bij de andere twee typen kantoren werken zowel geheimhouders als niet-geheimhouders. ~~Bij Van~~ deze kantoren ~~zijn aanpassingen nodig wordt een inspanning verwacht~~ om een scheiding aan te brengen tussen geheimhouders en niet-geheimhouders bij het gebruik van telefoons en faxapparaten, voor zover dit proportioneel is (paragraaf 4.4).

Bij een advocatenkantoor kunnen, naast de nummers die door de advocaat kunnen worden opgegeven, ook andere nummers worden opgegeven. Dit betreft het algemene telefoon- en fax-nummer van het kantoor. Daarnaast kan het doorkiesnummer van een afgeleid verschoningsgerechtigde, dat wordt gebruikt ten behoeve van de dienstverlening van de advocaat, worden opgegeven. Ook kan het bundelnummer van de advocaat en/of afgeleid verschoningsgerechtigden worden opgegeven, ~~als in de telefooncentrale een scheiding tussen doorkiesnummers van advocaten en afgeleid verschoningsgerechtigden enerzijds en niet-geheimhouders anderzijds, is doorgevoerd.~~

Bij een gemengd kantoor kunnen naast de nummers die door de advocaat kunnen worden opgegeven ook andere nummers worden opgegeven. Dit betreft het doorkiesnummer van een afgeleid verschoningsgerechtigde, dat wordt gebruikt ten behoeve van de dienstverlening van de advocaat, en het bundelnummer van de advocaat en/of afgeleid verschoningsgerechtigden, als in de telefooncentrale een scheiding tussen doorkiesnummers van advocaten en afgeleid verschoningsgerechtigden enerzijds en niet-geheimhouders anderzijds, is doorgevoerd.

Bij kantoren waar advocaten in dienstbetrekking werkzaam zijn kunnen, naast de nummers die door de advocaat kunnen worden opgegeven, aanvullend geen andere nummers worden opgegeven.

Derde lid

In dit lid is de vastlegging (of: logging) van gegevens over de toepassing van nummerherkenning geregeld. De vastgelegde gegevens kunnen worden gebruikt ten behoeve van de controle op de gegevensverwerking door het KLPD. Daarvoor is een systeem van interne en externe audits ontwikkeld (paragraaf 3.4.).

Er worden gegevens vastgelegd over het wissen van de door de orde aangemelde nummers ten behoeve van nummerherkenning. Daarnaast worden gegevens vastgelegd over de raadpleging van de nummers in de database. Dit betreft zowel de gevallen waarin een nummer, dat is betrokken in het opnemen van telecommunicatie, niet overeenkomt met een geheimhoudersnummer als de gevallen waarin wel sprake is van een match. De vastgelegde gegevens zijn beschikbaar ten behoeve van de audits. Ieder jaar wordt door het openbaar ministerie een audit uitgevoerd naar de vernietiging van geheimhoudersgesprekken. De toepassing van het systeem van nummerherkenning zal daarin worden betrokken, in het bijzonder de juiste werking van het filter en de daadwerkelijke vernietiging van de gegevens die zijn opgenomen voordat een gesprek als geheimhoudersgesprek wordt herkend. De departementale auditdienst van het

ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties voert iedere drie jaar een audit uit naar de gegevensverwerking over geheimhoudersgesprekken. Dit omvat aspecten als de functiescheiding, registratie, technische integriteit en vastlegging van geheimhoudersgesprekken. ~~Aanvullend worden controles uitgevoerd door het College bescherming persoonsgegevens.~~ In het licht van de bestaande auditcycli is bepaald dat de vastgelegde gegevens gedurende een periode van drie jaar worden bewaard.

Onderdeel B

Artikel 5

Derde lid

In dit lid wordt de inhoud van het begrip 'wissen' beschreven. De gegevens zijn gewist als de gegevens op zodanige wijze zijn bewerkt dat deze niet meer kenbaar zijn. Iedere dag wordt door de Nova een lijst van nummers geautomatiseerd aan de unit landelijke interceptie van het KLPD doorgegeven. Deze gegevens worden opgenomen in een database. Op een vast tijdstip worden de gegevens opgenomen in het systeem voor de nummerherkenning. Daarbij worden de bestaande gegevens overgeschreven, zodat deze niet meer kenbaar zijn. Als een nummer gedurende een aantal jaren bij een advocaat in gebruik is, dan wordt dit nummer iedere dag opnieuw opgenomen in het systeem voor nummerherkenning.

Artikel III (inwerkingtreding)

Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin het wordt geplaatst. De daadwerkelijke invoering van de nummerherkenning is mede afhankelijk van de vervanging van het tapsysteem bij het KLPD en van de aanlevering van de nummers door de Nova aan het KLPD. ~~Daarvoor is vereist dat alle advocaten de nodige maatregelen hebben getroffen zodat hun doorkiesnummers met de gesprekken en faxberichten worden meegegeven. Indien de betreffende telefooncentrale niet ouder is dan vijftien jaar dan is deze vrij eenvoudig zo te configureren. De doorkiesnummers van de telefoons voor algemeen gebruik en de doorkiesnummers van personen die geen (afgeleid) geheimhouders zijn, dienen van het systeem te zijn afgezonderd waardoor 'overdekking' wordt vermeden.~~

De minister van Justitie,